

Mineralsamling vern og lovverket

byr på store vansker for de impliserte parter. Så vanskelig ser det ut til å være at ingen riktig våger å trenge skikkelig inn i problemområdet. "Det får være som det er", ser ut til å være konklusjonen, eller mangelen på sådan. Det må vi leve med inntil det dukker opp noen med mot og innsikt til å rydde opp. Spennende kan det bli i alle fall.

Dr. Gerhardt Niedermayr ved naturhistorisk museum, Universitetet i Wien, holdt i begynnelsen av september d.å. et foredrag om mineraler i alpine kløfter på Norsk Bergverksmuseum. For å få utdypet dette temaet hadde vi bedt om en samtale med Niedermayr etter foredraget. Samtalen tok imidlertid raskt en vending bort fra alpine kløfter. Det kom raskt til å dreie seg om mineralsamlingens forhold til vern og lovverk. Siden dette temaet er vel så aktuelt for våre lesere, gjengir vi Niedermayr's synspunkter nedenfor. De alpine kløfter får stå der med sitt spennende innhold til en annen anledning.

- *Kan man ikke ganske enkelt si at det å samle mineraler er naturvern?*

- Det kan man selvsagt godt si, mensaken er nok ikke fullt så enkel. Bare et stykke på vei kan vi legge en slik betraktningssmåte til grunn. Det er innlysende at om man samler inn mineraler og andre ting i naturen, og det har vi mennesker gjort til alle tider, så vil disse tingene som naturen har gitt/laget bli bevart og beskyttet mot den samme naturen. Slik kan man sikre natur- og deretter kulturverdier.

- *Men du mener altså at denne forenklingen ikke holder?*

- Nei den holder ikke, selv om standpunktet isolert sett, kan være gyldig og viser sammenhenger. Vi må huske på at mineralsamlere ikke er alene i verden. Vi får for eksempel lett problemer med politikere som bl.a. har til oppgave å regulere lovverket slik at alle hensyn blir ivarettatt. Det kan bli et problem for mineralsamlere.

- *Hvordan?*

- Etterhvert har det blitt slik at mineralbestanden i et "naturminne", et "landscapsvernområde" eller en "naturpark" har blitt elementer i begrunnelsen for vern. I noen tilfeller har vi fått vern nettopp fordi man vil ta vare på mineralene i et gitt område. Men som oftest er mineraler en biting. Når det gjelder vernområder generelt, så er det som oftest ganske andre ting enn mineraler som ligger til grunn for vernet. En dyrebestand, hvis det er det som er vernet, kan selvsagt bli forstyrret av en støyende mineralsamler som tramper rundt med hammer og meisel, det må vi ha klart for oss.

- *Men her er vel ikke mineralsamlere de verste?*

- Nei, men de utgjør en del av blidet. Det hjelper ikke at vi kan reise pekefingeren og si at vi er så få, og at vi setter små spor i forhold til kraftutbyggere, anlegg av skogsbilveger, turisthytter, taubaner osv. Dessuten er dette med å samle mineraler ikke lenger forbeholdt de rike i samfunnet. Økt fritid og stigende interesse fører stadig til at antallet steinsamlere øker, og det er jo en fin hobby!

- *Hva med forholdet til myndighetene?*

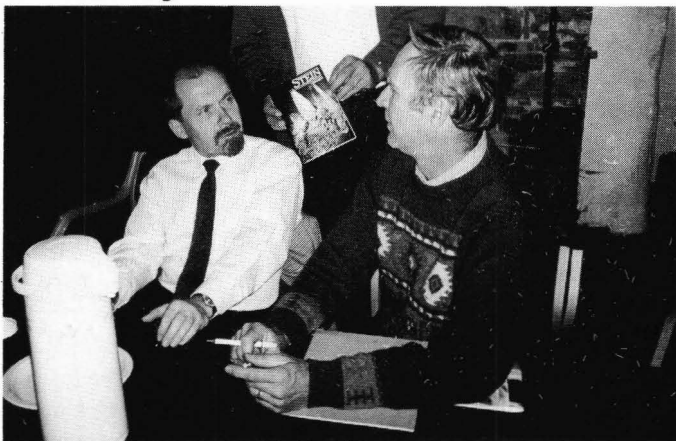
- Det må selvsagt ordnes, og basis for alle parter må være at alle vet hva dette dreier seg om. Den enkelte nasjonale stat har rett og plikt (!) til å se til at dens mineralforekomster ikke blir utsatt for ukontrollert utbytting. Staten forvalter i så måte våre felles naturverdi. For å ta et eksempel:

Samlere fra mellom-europa gjør et fint funn i et land i Nordeuropa. Funnstedet er fra tidligere godt kjent lokalt, fine stuffer har lenge vært solgt på museer rundt omkring i verden. Nå, - disse samlerne får vanskeligheter med øvrigheten. De blir ikke uten videre trodd på at ryggsekkenes innhold er beregnet til egen samling og slett ikke utgjør noen kommersiell virksomhet. Dette fører igjen til vanskeligheter for landets egne samlere. Vi må godta at i den grad det kan drives kommersielt på forekomster, så må egne innbyggere tilgodesees, og lokalsamfunnet bør ha forrang framfor storsamfunnet, slik blir det f.eks. praktisert i nasjonalparken Hohe Tauern. Her kan innsamlet materiale bare bli solgt videre under oppsikt og kontroll av lokale myndigheter.

- *Blir ikke dette svært byråkratisk?*

- Mulig det, men enhver steinsamler, enten

han er hjemme ved sin egen stuedør, eller i utlandet, må ha klart for seg at det finnes ikke noe herreløst land, ethvert funnsted har en eier. Man må erkjenne at det finnes lover, og at det finnes et offentlig vesen i kommuner, fylke - stater - som regulerer hva man gjør og ikke gjør med naturobjekter man finner og tilegner seg. Rettsvilfarelse på dette området som på alle andre områder, beskytter selvsagt ikke mot straff for den som overtrår loven. Dette må erkjennes selv om det kan gjøre vondt!



- *Men har ikke myndighetene også et ansvar?*

- Jo, selvsagt. I de fleste land i Europa er ikke lovverket entydig. Utenfor områder som ikke har spesielt vern, er det mye rot. Forholdet samlere imellom kan også lide under dette. For eksempel til stridigheter på godt besøkte forkomster. På den berømte smaragdforekomsten i Habachtal førte dette engang til at ei gruppe samlere bokstavelig talt spylte vekk en annen gruppe med en brannslange. Men de hadde akkurat like rettigheter, eller mangel på sådan, til å drive samling der.

- *Gjør mineralsamlere noen nytte for seg sett ut ifra et naturvernstandpunkt?*

- Det er selvsagt bare en svært liten del av
forts. side.239

inne for å starte på hjemveien.

Selvom været ikke var helt på vår side denne gang, vil jeg få takke alle forenny flott tur og på gjensyn på neste ØAK-arrangement. Til slutt nok en takk til Frode Andersen fra Vestfold Geologiforening og Ingulv

Burvald og Olav Stigen fra Telemark Geologiforening, som nok en gang stiller opp og gjør sitt til at arrangementene blir så bra!

For ØAK, Thor Sørliie, Halden Geologiforening

..... Redaksjonelt,

forts. fra side 5

en gitt totalbefolkning som beskjeftiger seg med steinsamling, bl.a. samlere, forhandlere, museumsкурator, vitenskapsfolk, turistarrangører. Men disse må gjøre omverdenen oppmerksom på særlig den estetiske siden ved steinsamling. På en måte så er dette anvendt naturvern. Det er ingen tvil om dette, det er noe som jeg og alle andre museumsfolk i hele verden kan bekræfte. Det å få samlet disse merkelige og ennå til en viss grad hemmelighetsfulle skapninger fra mineralriket, er en viktig oppgave for å få lagt et godt grunnlag for økt naturforståelse. De utgjør en del av naturens enhet.

Med andre ord, innenfor dette feltet kan vi si at **den som sier mineralsamling, bør mene naturvern, og omvendt.**

Messer

Noen vil kanskje savne referater fra messene i Göteborg, Umeå, Bardu, Kopparberg, Ry, Kongsberg, Drammen, Strömsbruk, Outokumpu, Långban, Helsingfors, Yllämää, Moss. Vi har tidlige tipset messearrangører om at STEINs spalter er vidåpne for rapporter om slike begivenheter.

REGNBUEN Stenbutikk

i OSLO

Kjempeutvalg av

vakre stener i alle regnbuens farver



- råstener
- lommestener
- smykkesten
- krystaller
- healingstener



Små og store gaver til deg selv og andre
Veiledning i bruk av sten.

Individuell kinesologi-testing av riktig sten

*hver sten er unik og har sin ægde skjønnhet og kvalitet -
hver sten bringer opp en hemmelighet fra naturens dyp!*

Åpent 10 - 17 (15) ons/tors 10 - 19
Arbinsgate 5, 0253 Oslo tel. 22 55 77 99
(like ved Nasjonalteatret & Slottet)

Vi får ingen! Vi får knappast beskjed når messene skal avholdes til neste år (1994). Mange av våre lesere etterlyser en messeoversikt tidlig på året, helst skulle vi hatt den her i denne utgaven. Det er ikke mulig. Messearrangører: Våk opp, gi et livstegn!

ghw

Redaksjonen avsluttet 16. november 1993.